

La realitat i el desig del realisme català

El Centre d'Art Santa Mònica pretén superar l'oblit de la pintura realista amb una mostra àmplia d'obra feta a Catalunya durant els anys 90. L'exposició es pot complementar amb una altra que la Fundació Miró ofereix sobre la figuració.

El realisme català actual és una tendència de gran vitalitat i d'important vàlua que, alhora, enllaça amb manifestacions internacionals paral·leles esdevingudes durant els anys 90. Aquest és el punt de partida de l'exposició "Realisme Catalunya", que el Centre d'Art Santa Mònica de Barcelona ofereix fins el 30 de novembre. L'exposició, comissa-

riada per Sergio Vila-Sanjuán, reuneix creadors nascuts o residents a Catalunya i aquells que han tractat temes catalans. En total, 50 artistes, representats per 130 obres.

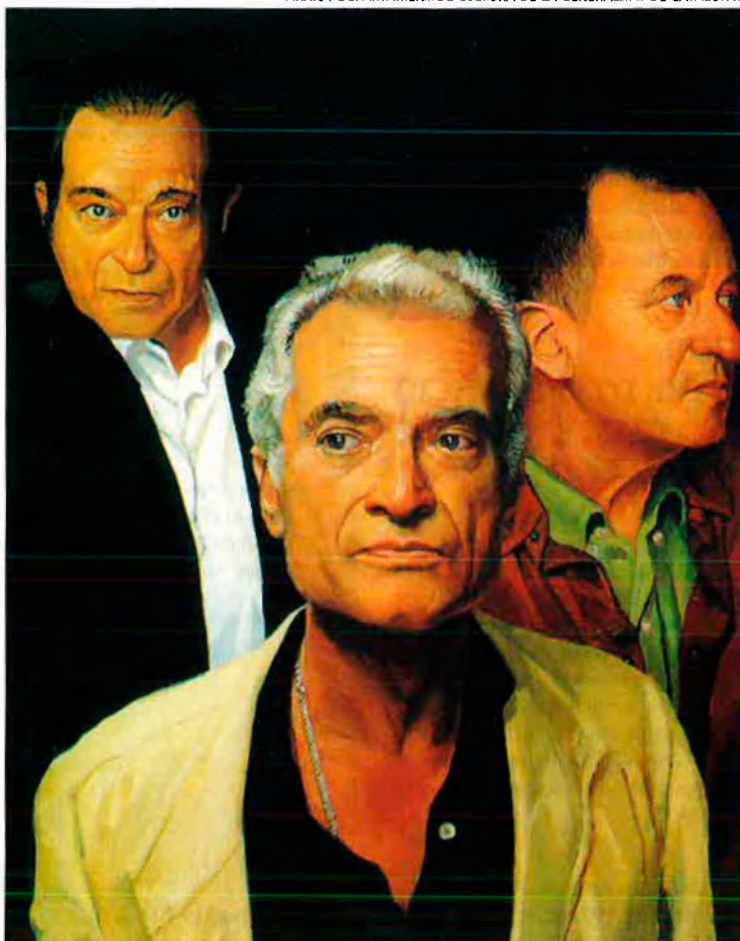
"Una de les coses més interessants de l'art català dels 90 és la renovació de l'art realista", afirma Vila-Sanjuán, responsable del suplement "Libros y Arte" del diari *La Vanguardia* i convençut que la

'seva' exposició és absolutament contemporània, no sols estilísticament sinó també temàticament. "Defenso només el realisme bo i modern, que es planteja una mirada nova sobre la realitat actual, que connecta amb Holanda i Grècia, amb l'inici de la realitat". Un realisme català, continua explicant el comissari, que començà a apagar-se els anys 60, quan el conceptualisme i l'art abstracte començaven a monopolitzar una atenció perduda per la generació del Noucentisme; que va haver d'esperar els anys 80 per ser revitalitzat per Lluís Marsans, Rudolf Häsler i Josep Roca-Sastre a les galeries d'art Lluís Homs, Sala d'Art Artur Ramon i Sala Parés de Barcelona, sense el suport de les institucions públiques. Ara l'exposició de Santa Mònica hauria de convertir-se en un punt de referència.

Però aquesta no és una exposició historicista, per la situació de ruptura, sinó que ha estat agrupada en vuit àmbits: Món de l'objecte, Retrat i figura, Interiors, Exteriors, Arquitectura, Zigurat de misteris, Espai Lluís Marsans, Experimentació realista. En cada àmbit, s'hi pot trobar la triada regeneradora esmentada, i creadors madurs al costat de promeses. Les obres són complementades per escrits dels autors mateixos o d'altri, penjats al costat, que han de facilitar la reflexió i posar en evidència els prejudicis.

De Lluís Marsans (Barcelona, 1930), se'n poden contemplar les influències que ha rebut del cubisme i l'abstracció geomètrica, que el porten a reduir les representa-

ARXIU / DEPARTAMENT DE CULTURA DE LA GENERALITAT DE CATALUNYA

'Tres Germans', 1999, obra de Gonzalo Goytisolo (Barcelona, 1964). Goytisolo mira d'acostar-se a la part més íntima de la realitat a través de temes diversos: natures mortes, paisatge urbà, retrats...

cions a elements formals relativament simples. Aquest és el cas de *Palau abandonat*, una tècnica mixta del 1988, feta de línies horitzontals i verticals, plana i monocroma, o de *Carrers*, una altra mixta del 1995 en què una discreta ombra recorda que ens trobem en el domini de l'engany visual renaixentista... que Marsans té superat. "No segueixo les lleis de la perspectiva. Vull que es vegi que són cases maquinades i ideals, una ficció perpetrada amb l'ajut de tot l'engany del realisme". L'artista observa, no fotografia res, guarda les imatges al cap.

Rudolf Hasler (Interlaken, 1927 - Barcelona, 1999) té dotze obres exposades, entre les quals es destaquen la panoràmica *Chicago en abanico*, un acrílic sobre tela de més de dos metres d'amplada que mostra a vista d'ocell els gratacels de la ciutat nord-americana. Hasler el va iniciar el 1990 i hi va dedicar més d'un any i mig de feina. Ara, ell sí que utilitza la càmera fotogràfica per modificar la instantània en l'estudi, sense vassallatges, poc partidari com és de "l'art per l'art". Però farà una excepció passejant pels carrers de la China Town de San Francisco, quan es deixarà seduir pel color "groc de meravelles, suggeridor, xinès, d'opi, mostassa" d'una oficina d'assegurances regentada per una parella de xinesos: *Lee Wong, 1989-1990*, un acrílic sobre fusta en el qual, paradoxalment, i com en la majoria de pintures hiperrealistes, aconseguix de crear una intensa sensació d'irrealitat.

Richard Estes (Illinois, 1936) és un altre representant destacat del corrent hiperrealista (difós a la Gran Bretanya i als Estats Units a partir del final de la dècada dels 60), també present en la mostra barcelonina. D'aquest creador, se'n pot contemplar *Vista de Barcelona*, una panoràmica de més de dos metres de llarg, pintada el 1986 a partir d'una dotzena de fotografies fetes en direccions diferents des del capdamunt de la Sagrada Família, admirada en el primer pla del quadre per tres turistes. L'obra d'Estes, per cert, ha estat cedida per la galeria Malborough

de Madrid, la mateixa que representa en exclusiva el realista espanyol actual per antonomàsia, Antonio López, capdavanter de l'escola realista madrilenya, que ell va iniciar, els anys 50, juntament amb María Moreno, Isabel Quintanilla, Julio López Hernández i més companys ben avinguts de l'Escola San Fernando.

A Catalunya, no hi ha escola realista, segons Vila-Sanjuán. Només l'impuls de la trífada esmentada, el tercer membre de la qual, Josep Roca-Sastre (Terrassa, 1928 - Barcelona, 1997), és present a Santa Mònica. Josep Segú (Salomó, Tarragonès, 1958) també hi és representat. A l'exposició, hi podem veure *Perspectiva del taller. Homenatge a Roca-Sastre*, un oli sobre tela on un assecant de peu s'apropia un angle del quadre i la representació d'una filera de assecants de mà domina la meitat superior de la pintura.

Pedro Moreno Meyerhoff, Xavier Serra de Rivera, José Manuel Ballester, Anna Ricart, Ernesto Fontecilla, Neus Martín Royo, Nazario, Marcos Palazi, Óscar Tusquets, Gonzalo Goytisolo, i l'escultor Joan Mora... són també artistes del realisme contemporani català que s'hi poden contemplar.

La realitat i el disseny. Qui encara vulgui anar més enllà, pot des-

plaçar-se fins a la Fundació Miró de Barcelona, on hi ha oberta, de manera coincident i fins el 7 de novembre, l'exposició *La realitat i el disseny*, comissariada per Enrique Juncosa, també amb una altra tesi per a demostrar: que hi ha artistes que treballen la figuració i no per això són neoexpressionistes, popers o... realistes. Juncosa ha seleccionat per a l'exposició quinze artistes que prefereixen les metàfores ambigües als símbols clars, tres dels quals són catalans: Perajau, Susy Gómez i Marina Nuñez.

La crítica d'art Maria Lluïsa Borràs indicava fa poc a *La Vanguardia* que una de les lectures d'aquesta darrera exposició és "la denúncia implícita de certs famosos comissaris que, desterrant dogmàticament la pintura i l'escultura de les seves exposicions, demostren que jutgen l'art d'avui a partir del format". Potser un altre especialista creurà que pagaria la pena de fer un comentari similar sobre el realisme oblidat de Santa Mònica. Mentrestant, un senyor de mitjana edat comenta retòricament a (se suposa) la seva dona, davant *Sense títol (El Liceu cremat, color)*, de José Manuel Ballester: "Ja han portat en Tàpies a veure l'exposició?". Ella fa la mitja rialleta.

Jordi Marlet

'Lee Wong, 1989-1990', de Rudolf Hasler (Interlaken, 1927 - Barcelona, 1999). Pintor autodidacte i viatger incansable, Hasler es va instal·lar definitivament a Catalunya a la primavera dels anys 60.